

HRVATSKI *glasnik*

Godina XX, broj 14

8. travnja 2010.

cijena 100 Ft

Narodnosni dan u bajskom vrtiću u Kinizsievoy ulici

Foto: Stipan Balatinac

Komentar

Za rezultate se treba zalagati

Človik bojsek rijetkokrat ima priliku čuti mišljenje, stav, podiliti vlašće iskustvo s pripadnici nacionalnih manjin iz matične zemlje. I za to je služio koljnofski sastanak pod šifrom Manjine za manjine, pri kom su Gradišće posjetili uz ostalo predstavnici Romov, Srbov, Albancev, Čehov i Ugrov. Hrvatska na svojem području ima ukupno 22 priznate manjine, ke su sva prava dobile 2000. ljeta. Samo u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji iz te brojke živi dvajset manjin. Najbrojniji su Srbi sa deset jezera, njih sprohadjaju Čehi sa sedam jezero ljudi, potom je Ugrov 1180, Albancev 755, a Romov 150. Predstavnici Albancev, Ugrov i Čehov jednoglasno su izjavili prilikom posjeta u Koljnofu, Šopronu, Sambotelu da su oduševljeni organiziranošću Gradišćanskih Hrvatov i izrazili su želju za daljnju suradnju na novoj širini Baltičko-jadranske vertikale. Ovo prijateljsko-društveno-političko spajanje moglo bi biti slična organizacija kot i FUEN (Federalistička unija europskih narodnih grup), koji uprav u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji će održati svoju sjednicu u oktobru, u pripravljanju tamo živeće češke nacionalne manjine. Prilikom posjeta delegacije iz Bjelovara, priznajem, najzanimljivije mi je bilo pominati se sa Šandorom Tothom, predsjednikom Vijeća mađarske nacionalne manjine Bjelovarsko-bilogorske županije i grada Grubišno Polje, i zato jer je naš razgovor potekao, umjesto ugarskoga, na hrvatskom jeziku. Moj sugovornik je pohvalio sve ovde vidjeno, ali nije zamučao ni njeve probleme, tj. da nisu zadovoljni potporom matične države. Da njim Ugarska financijski apsolutno ne pomaže, jako malo brige se vodi o nji. Ni u Hrvatskoj nisu laku sudbinu imali Ugri, bilo je vrimenta kad je po ugarski izgovorena rič zavlikla tešku kaštigu na govorača (ima i danas takove države kade još to stoji), a danas je, zapravo, problem jezik. Nije puno mladine, a jezične tečaje (uprav tako kot i kod nas) želju pokrenuti stariji ljudi kim uprav tako bolno ide pominak, razumivanje jezika praocev. Osnuju se KUD-i, zidaju se zgrade u ovoj zadnjoj uri. Kako je gospodin Toth naglasio, on se je zadivio hrvatskoj praksi u Gradišću ter rado bi organizirao i on svoje Ugre u Hrvatskoj po ovoj našoj formi. Predsjednik Albancev pak je pratio sve naše događaje sa srcem i dušom koji nigdar neće zabiti, barem nam je tako rekao. Zaman su pali svi superlativi, suprot toga još smo vidili nezadovoljstvo na neki obrazi naših društvenih predstavnika. Što će nam moći donesti Baltičko-jadranska vertikala, vidit ćemo u budućnosti, ali za rezultate se treba i zalagati, i još već uložiti, ne samo ljubomornim okom kritizirati i blatiti okolo-naokolo aktiviste ki su spremni i napraviti nešto na ovoj našoj društvenoj sceni.

-Tiho-

„Glasnikov tjedan“

Sudionici smo društvenog poretka u kojem se svake četiri godine birači izjašnjavaju kome daju povjerenje na upravljanje njime. Početkom tjedna čitam u jednoj analizi mogućeg odaziva birača na glasanje 11. travnja, kako će od ukupnoga biračkog tijela, prema predviđanjima, na glasanje izaći oko 55%.

Tu počinje i prestaje sloboda svakog pojedinca koji ima zakonsko pravo da svojim glasom utječe na smjer razvoja društva u kojem živi i u kojem stvara društvene vrijednosti. Tko se brine o onih preostalih 50% i o njihovim potrebama i željama? Ili bismo mogli kazati, tako im i treba ako ih ne zanima sloboda davanja glasa. Zbog čega ih ne zanima ako ih ne zanima? Živi se u vremenu otvorenih komunikacija koje zatvaraju prostore komuniciranja. Sve se više serviraju informacije za koje nema mogućnosti ni sposobnosti da se one provjere, a i lakši je put prepustiti drugima prostore u koje se, zapravo, ne želi ili ne može ući. Birokrati i tehnokrati objasniti će što se, zapravo, izglasovalo kada se glasovalo iako se, zapravo, željelo i prilikom glasanja glasovati za nešto sasama drugo. Ali se zato ne treba predavati jer vjera u snagu svakoga pojedinačnoga glasa danas je važnija nego ikada prije. Ja vjerujem kako

i najslabiji glasić može snažno zazvoniti. Pa i onda ako se stalno sudara u nadnaravno narasle zidove. Politika je prostor omeđen okvirima unutar kojih se stvaraju svi uvjeti da se nešto dogodi ili ne dogodi. Ovih dana čitam kako je kulturna politika širi pojam od pukog administriranja i dijeljenja novca, to je, zapravo, traganje za uvjetima koji su neophodni da se kultura ostvari u punom kapacitetu kreativnih snaga u određenome vremenskom razdoblju i na određenom prostoru. To bi bio i strategijski plan razvoja bilo kojeg segmenta našega života i djelovanja. Dalje čitam misli Mirka Sebića kako je njegovu ostvarivanju temeljni interes okretanje k izvorima kreativne energije i autentičnim stvaraocima koji nadilaze, ja bih ovdje kazala, dnevnu politiku i uske interese i odbacuju dirigirane interese centara moći. A što je ono najgore što nam se može dogoditi? Dopustite mi da parafraziram glavnog i odgovornog urednika časopisa „Nova misao“ iz njegova intervjua u informativno-političkom tjedniku Hrvatska riječ! To je odsustvo svijesti i sposobnosti da se uoči problem, definira problem i da se počinje djelovati na njegovu rješavanje.

Branka Pavić Blažetin

Budimpešta

Iduća sjednica Skupštine HDS-a

Sljedeća redovita sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave bit će 24. travnja ove godine, s početkom u 10 sati u Uredu Hrvatske državne samouprave u Budimpešti. Prema objavljenom pozivu, koji je dostavljen članovima Skupštine, predsjednicima hrvatskih županijskih samouprava i glavnim urednicima hrvatskih glasila, a objavljen i na internetskoj stranici (www.horvatok.hu), mole se svi da svoje primjedbe (prijedloge tijela ili ustanova na čijem su čelu) u pisanom obliku pošalju na adresu Ureda Hrvatske državne samouprave najkasnije do 12. travnja ove godine.

Za sastanak se predlaže ovaj dnevni red: 1. Izvješće predsjednika o radu između dviju sjednica Skupštine, izvješće o izvršenju odluka kojima je rok istekao, izvješće o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik; 2. Izvješće županijskih predsjednika o stanju i problemima regija; 3. Prihvaćanje Financijskog izvješća Hrvatske državne samouprave i ustanova za 2009. godinu; a) Financijsko izvješće Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu za 2009. godinu; b) Financijsko izvješće Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj za 2009. godinu; c) Financijsko izvješće Muzeja sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj za 2009. godinu; d) Financijsko izvješće Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata iz Mađarske za 2009. godinu; e) Financijsko izvješće Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe za 2009. godinu; 4. Izvješće o radu Hrvatske državne samouprave i ustanova za 2009. godinu; 5. Donošenje odluke o raspodjeli novaca za sufinanciranje djelatnosti mjesnih hrvatskih samouprava, ustanova i udruga, te 6. Rasprava o Strategijskome planu hrvatske zajednice u Mađarskoj.

Aktualno

Parlamentarni izbori u Republici Mađarskoj

Predsjednik Republike Mađarske László Sólyom 22. siječnja službeno je obznanio nadnevke parlamentarnih izbora: 11. travnja bit će prvi, a 25. travnja drugi krug parlamentarnih izbora. Građani Republike Mađarske s pravom glasa, mogu birati u 176 izbornih jedinica stranačke ili nezavisne kandidate, buduće zastupnike Mađarskog parlamenta te istodobno birati i 152 mandata temeljem stranačkih lista.

Brojke i slova

Pojedini su kandidati do 23. ožujka trebali prikupiti 750 pravovaljanih listića za preporuku. Stranke imaju pravo na 20 područnih izbornih lista, 19 županijskih i jednu budimpeštansku listu. Za državnu je listu uvijek sedam područnih lista. Kod 50% odaziva na izborima, za prekoračenje 5% parlamentarnoga praga potrebno je približno 200 tisuća glasova, budući da s pravom glasa u Republici Mađarskoj raspolaže približno osam milijuna 73 tisuće građana.

Temeljem odluke Državnog izbornog povjerenstva, državnu listu imaju ove stranke: Desničarski pokret za Mađarsku (Jobbik Magyarorszáért Mozgalom), Mađarska socijalistička stranka (MSZP), Mađarski demokratski forum (MDF), Moguća i druga politika (Lehet más a politika, LMP), Pokret civila (Civil Mozgalom) i Savez mladih demokrata – Kršćanska demokratska narodna stranka (FIDESZ – KDNP).

Državno izorno povjerenstvo na svome sastanku 2. travnja ždrijebom je odlučilo o redosljedu stranaka na državnoj izornoj listi. Sukladno ždrijebu redosljed je: 1. Desničarski pokret za Mađarsku (Jobbik Magyarorszáért Mozgalom); 2. Savez mladih demokrata – Kršćanska demokratska narodna stranka (FIDESZ – KDNP); 3. Mađarski demokratski forum (MDF); 4. Pokret civila (Civil Mozgalom); 5. Mađarska socijalistička stranka (MSZP); 6. Moguća i druga politika (Lehet más a politika, LMP).

Kotrljajući milijuni

Transparency International, Freedom House i Institut za opću politiku „Károly Eötvös“ zajednički su pratili utrošene forinte za kampanju pojedinih stranaka za parlamentarne izbore 2010. godine. Civilne udruge s tim utrošenim stavkama za medijsku i kampanju

sku propagandu žele skrenuti pozornost kako su nepodnošljive stavke regulative za sufinanciranje izdataka takvih vrsta. Primjerice: izdaci za kampanju pojedinih stranaka u milijunima forinti (do 30. ožujka 2010): FIDESZ-KDNP: 328,03; Jobbik: 87,28; LMP: 53,78; MDF: 130,76; MSZP: 541,91.

U „raljama“ izbora

Od službene objave nadnevka parlamentarnih izbora u Republici Mađarskoj, u središtu su mađarskih glasila propagande i razne analize ishoda narečenih izbora. Iako nam se čini da propaganda nikada nije prestala, odnosno traje već petnaest ili dvadeset godina. Politička paleta Mađarske stalno se mijenja, razmrvile su se Nezavisna agrarna stranka, Mađarska socijalistička radnička stranka, Stranka mađarske istine i života, a posljednjih godina na margini je i Mađarski demokratski forum. U raznoraznim političkim igrama iskristalizirale su se dvije političke stranke – FIDESZ i MSZP. I dok su oni bili usredotočeni na svoje komplekse, na izborima za europski parlament dobili su mandat i zastupnici Jobbika. Razočarani birači, građani u dosadašnju politiku dvije stranke glasovali su na Jobbik, a moguć je sličan ishod i na ovogodišnjim parlamentarnim izborima. Pokret civila, vođen Marijom Seres, ušao je u svijest građana pri sakupljanju potpisa za referendum, kada se tražilo da parlamentarni zastupnici samo kod računskog pokrića imaju pravo na dodatne troškove. Referenduma nije bilo jer su parlamentarni zastupnici izglasovali da narečeni iznos bude nadoknada za troškove izbornih jedinica zastupnika. No ono što je u središtu analize stručnjaka jest pitanje parlamentarnog zastupstva MDF-a i LMP-a. Prije četiri godine s blagim osmijehom po licu se pratila politika LMP-a i smatrali su se „neozbiljnim“, a danas već raspolažu državnom listom. A MDF zahvaljujući što je postao „akterom“ političkih igara FIDESZ-a i MSZP-a, izgubio je i po broju svojih zastupnika, a i pristaša.

Bili su to samo neki isječci iz mađarske politike. Činjenica jest da je 11. travnja prvi krug izbora. Na koga ili na koju stranku glasovati? Odlučite vi jer odluka je i vaša.

Pripremila: *Kristina Goher*

Susret Jandroković–Jeremić–Balázs u Budimpešti

Ministar vanjskih poslova i europskih integracija Gordan Jandroković sudjelovao je u utorak, 30. ožujka 2010. godine, u Budimpešti na radnom sastanku s ministrom vanjskih poslova Republike Mađarske Péterom Balázsem i ministrom vanjskih poslova Republike Srbije Vukom Jeremićem.

Sugovornici su razmijenili mišljenja o pitanjima regionalne suradnje triju država. Ministar Jandroković prenio je podršku Republike Hrvatske svim regionalnim inicijativama kojima je krajnji cilj približavanje i jačanje suradnje predmetnih država.

Raspravljajući o suradnji Republike Hrvatske i Republike Srbije s Europskom Unijom, ministar Jandroković zahvalio je na otvorenoj i neprekidnoj podršci Republike Mađarske Republici Hrvatskoj tijekom pristupnih pregovora. Upoznavši svoje sugovornike s aktualnim stanjem pregovaračkog tijeka s Europskom Unijom, izrazio je mišljenje kako su stvorene sve potrebne pretpostavke da se pregovori završe do kraja ove godine. Ponovio je i spremnost Vlade Republike Hrvatske pomoći savjetodavno svim zemljama regije jugoistočne Europe tijekom njihovih pregovora s Europskom Unijom, čemu svjedoči i ustupanje prijevoda pravne stečevine Europske Unije na hrvatskom jeziku, koje je uručila predsjednica Vlade Republike Hrvatske Jadranka Kosor tijekom nedavne konferencije o zapadnom Balkanu na Brdu kod Kranja.

Razmijenivši mišljenja o dosadašnjem stupnju međugranične suradnje, ministri su ocijenili kako navedena suradnja može imati vrlo bitan pozitivan učinak na razvoj gospodarstva pograničnih krajeva, na poboljšanje životnoga standarda lokalnoga stanovništva, ali i na očuvanje okoliša.

U širem regionalnom kontekstu ministri su izrazili potporu Dunavskoj strategiji te spremnost aktivnoj suradnji i doprinosu jačanju i važnosti ovoga regionalnog foruma. Posebno je naglašena potreba izgradnje modernije prometne infrastrukture, cestovnih, željezničkih i vodnih koridora, ali i obnova, odnosno izgradnja novih regionalnih naftovoda i plinovoda koji će osigurati energetska sigurnost regije. Ministar Jandroković istaknuo je kako Republika Hrvatska samim svojim zemljopisnim položajem može poslužiti kao pouzdan partner u energetske projektima.

Ministre vanjskih poslova primio je i predsjednik Republike Mađarske László Sólyom.

(izvor.mvpei.hr)

Godišnja skupština Udruge baranjskih Hrvata

U Hrvatskome klubu Augusta Šenoa 17. ožujka održana je godišnja skupština Udruge baranjskih Hrvata. Udruga koja polako, ali sigurno, nakon udovoljavanja svim zakonskim propisima, može mirno djelovati i koja danas ima osamdesetak članova – kaže predsjednik Udruge Ivan Guban, dodavši kako se skupštini odazvalo njih tridesetak. Točno 17. ožujka Udruga je brojila 82 člana, plus dvije udruge koje su se također učlanile u nju. Na skupštini je bilo riječi i o svrsishodnosti članstva Udruge i pojedinaca iz Baranjske županije u Savezu Hrvata u Mađarskoj. Naime toga dana u SHM-u je bio, po podacima koje je podastro Ivan Guban, učlanjen 21 pojedinac iz Baranjske županije i pet udruga iz te županije. Predsjednik Guban dao je financijsko izvješće za prošlu i plan proračuna za 2010. godinu, te izvješće o radu u prošloj i plan rada za 2010. godinu, što je članstvo glasovanjem prihvatilo i odobrilo. Naglasio je, budući da donedavno Udruga nije imala svoj samostalan žiro-račun, poslovala je preko ustaljenih kanala i načina rada Savezovih podružnica, i gospodarila sa Savezom potporom namijenjenom pojedinim regijama iz Savezova proračuna putem dosadašnje Savezove podružnice u Baranjskoj regiji. Iz te potpore pridonoseno je ostvarenju nekoliko manifestacija u Baranjskoj županiji. Tako priredba Pranje na Dunavu u organizaciji mohačke Šokačke čitaonice s 120 tisuća forinti, Šokačko sijelo u Vršendi s 50 tisuća forinti, te proslava 10. obljetnice KUD-a Marica iz Salante s 30 tisuća forinti. Skupština je izabrala i novu blagajnicu Udruge baranjskih Hrvata u osobi Dore Grišnik.

Govoreći o planovima rada i planiranom proračunu u 2010. godini, zaključeno je da će se programi ostvarivati u skladu s financijskim mogućnostima. Natječaji su u tijeku, a želi se ostvariti niz sadržaja. Najsloženiji i financijski najteži jest Omladinski tabor (750 000), koji bi se održao u lipnja, želi se pomagati i međunarodni festival Matice hrvatske u organizaciji Matice hrvatske Ogranak Pečuh (100 000), Susret najsele (50 000), Pranje na Dunavu (20 000), Šokački piknik (20 000) te Noć športa (10 000). Planirani prihodi vide se u članarini (200 000), članarina u Savezu Hrvata u Mađarskoj (150 000), potpora Udruge hrvatskih samouprava Baranjske županije (100 000) te planirani prihodi od natječaja (500 000). Sve su to tek želje i planovi te umnogome ovise o vanjskim, objektivnim okolnostima.

Prva priredba pod nazivom Noć športa održat će se u travnju, a cilj joj je okupljanje mladih u Hrvatskom obrazovnom centru Miroslava Krleže, uz druženje i športske aktivnosti. U svibnju Udruga se kao suorganizator uključuje u manifestaciju Festival Matice hrvatske koji okuplja Matičine ogranke iz Osijeka, Tuzle, Subotice i Pečuha, a ove je godine domaćin susreta Matice hrvatska Ogranak Pečuh, i to od 25. do 27. svinja. U svibnju se uključuje i u organizaciju susreta najsele, koji će se održati 15. svibnja u Kujinju. U lipnja će biti održan Šokački piknik u suorganizaciji s Vjerskom i kulturnom udrugom šokačkih Hrvata u Vršendi, te Regionalni omladinski tabor koji bi okupio mlade iz regije na trodnevno druženje u Kujinju. U srpnju se planira biti suorganizator programa Šokačke čitaonice iz Mohača, Pranje na Dunavu, u rujnu skupština u svezi s kongresom Saveza Hrvata, te u listopadu sudjelovanje u obilježavanju 20. obljetnice Saveza Hrvata u Mađarskoj. Prosinac i došašće bili bi u znaku dobrotvornog adventskog sajma uza sudjelovanje Hrvata i njihovih ustanova i civilnih udruga, a i ostalih u Baranjskoj županiji. Prikupljeni novac darivat će se socijalno ugroženoj djeci za pomoć u njihovu školovanju na hrvatskom jeziku.

Branka Pavić Blažetin

Sjednica Županijske hrvatske samouprave u Bačkoj

Prihvaćeno izvješće o lanjskom proračunu, a bilo je riječi i o planovima za ovu godinu

Na poziv predsjednika Jose Šibalina, u srijedu, 10. ožujka, u županijskome Narodnosnom domu u Baji održana je redovita sjednica Hrvatske manjinske samouprave. Pošto je utvrđen kvorum, budući da se odazvalo sedam od ukupno devet županijskih vijećnika, te četvero od pet pozvanih zastupnika Skupštine Hrvatske državne samouprave, Vijeće je prema dnevnome redu raspravljalo o izvršenju proračuna županijske hrvatske samouprave za 2009. godinu, što je jednoglasno prihvaćeno. Prema tome Županijska hrvatska samouprava lani je gospodarila s ukupno 2,278 milijuna forinta. Prihode je ostvarila s 2,278 milijuna forinti. Od toga državna opća potpora čini 892 tisuće, dodatna potpora prema obavljanju zadaća 345 tisuća, dopunska potpora šest tisuća, potpora od 25 tisuća, dvije tisuće prihod od kamata, te ostatak novca iz 2008. u iznosu 1,008 milijuna. Rashodi su ostvareni s 1,776 milijuna forinti. Za materijalne izdatke utrošena je 601 tisuća, za troškove djelovanja sa svrhom podupiranja programa 860 tisuća, a 315 tisuća predano je kao potpora drugima. Na raspolaganju je ostao iznos od 496 tisuća forinti, koji je kao ostatak novca vezan ugovorima za ostvarivanje ovogodišnjih programa, odnosno za podupiranje mjesnih hrvatskih samouprava.

U nastavku sjednice bilo je riječi o kalendaru županijskih programa za tekuću godinu koji će biti konkretizirani proračunom za 2010. godinu. Među raznim bilo je još riječi i o mogućnostima zajedničkoga projekta bačkih Hrvata u Mađarskoj i Vojvodini. U okviru toga planira se organiziranje regionalnog hodočašća na Vodici u Santovu, na koje se očekuju vjernici iz Bačke, Vojvodine i Hrvatske, te jedno veliko prelo bez granica. U povodu obilježavanja 20. obljetnice Saveza Hrvata u Mađarskoj, 6. lipnja u Baji će se prirediti svečani program na otvorenome. Za obje će se stvari predati natječaj što ga je raspisao Vladin Ured za nacionalne i etničke manjine. Osim toga 17–18. travnja u Bačkoj će gostovati ansambl Luč iz Budimpešte, koji će prikazati prigodni kulturni program pripremljen za 50. obljetnicu postojanja. Predviđeni su nastupi u Baji i Gari. Organizirat će se i posebni autobus iz Bačke za svečanost otkrivanja spomen-ploče dr. Marinu Mandiću u prostorijama Izdavačke kuće «Croatice» u Budimpešti, koja će biti priređena 29. ožujka u 14 sati.

Kako je najavljeno, na idućoj sjednici Županijske hrvatske samouprave raspravljat će se o proračunu i programima za 2010. godinu, te pristiglim molbama mjesnih samouprava i udruga.

S. B.

Susret hrvatskoga, mađarskog i srpskog predsjednika u Pečuhu

Kako prenose hrvatske i mađarske novinske agencije, predsjednici Hrvatske, Mađarske i Srbije sastat će se 16. travnja u Pečuhu, priopćio je ured mađarskog predsjednika, a vijest je potvrdio i ured hrvatskoga predsjednika. Na tragu ranijih inicijativa Mađarske, na pečuškom susretu László Sólyom, Ivo Josipović i Boris Tadić raspravljat će o konkretnim pitanjima suradnje, što je dogovoreno kada je u utorku predsjednik Republike Mađarske László Sólyom u Sándorovoj palači primio srpskog i hrvatskog ministra vanjskih poslova, Vuka Jeremića i Gordana Jandrokovića. Susretu je nazočio i ministar vanjskih poslova Péter Balázs. Novinske agencije podsjećaju kako je trostrani susret Mađarske, Hrvatske i Srbije predložio mađarski predsjednik 16. ožujka prigodom boravka Ive Josipovića Mađarskoj.

Međunarodni znanstveni skup u Budimpešti

U organizaciji Katedre za slavističku filologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta „Loránd Eötvös” u Budimpešti, Hrvatske manjinske samouprave budimpeštanskog II. okruga i Hrvatske samouprave grada Budimpešte, 24. ožujka (srijeda) u prostorijama središnjice Katedre (Bp., Múzeum krt. 4/D), s početkom u 10 sati, održan je međunarodni znanstveni skup pod nazivom *Nomadi margine*.

Oкупljene goste, uzvanike i predavače pozdravio je prof. Stjepan Lukač koji je, između ostalog, uvodno rekao: Hrvatska manjinska samouprava II. okruga i naše samouprave u Budimpešti – počam od 1995. – svake godine organiziraju/organiziramo znanstvene skupove. Treba reći da na Filološkom fakultetu, glede znanstvenih skupova, došlo je do promjene, naime prijašnji su bili vezani za razne obljetnice značajnih ličnosti hrvatske povijesti, kulture, jezika i književnosti, a nedavno se prešlo na tzv. tematske skupove. Uvod u ovu tematiku bio je „Na brzu ruku skupljeni skup“ koji je parafrazirao Slamnigova pjesnička ostvarenja. Sljedeći skup, pod naslovom „Hrvatski Kupido“, sadržavao je problematiku erotike u hrvatskoj književnosti, jeziku i folkloru, dok je lanjski bio naslovljen „Kanoni doma i vani“. Važno je napomenuti da su skoro o svim dosadašnjim skupovima objavljeni posebni zbornici, što svjedoči i ovogodišnje izdanje „Kanoni doma i vani“ u izdanju Hrvatske samouprave grada Budimpešte. Dakle budući da su se dosadašnji skupovi vezivali uz pitanja marginalnosti, logično je da ovogodišnji skup nosi naslov „Nomadi margine“ na kojem će se govoriti i slušati o margini i marginalnosti hrvatske književnosti, jezika, kulture i narodnih tvorevina. Koristeći se prilikom, napose bih želio zahvaliti našim sponzorima, prije svega predsjedniku HMS-a II. Okruga, „motoru“, da ne kažem, „lokomotivi“, gosp. Stipanu Vujiću koji je bio jedan od inicijatora i sve do dan-danas, podržavatelj hrvatskih međunarodnih znanstvenih skupova, a koji se bez materijalnih potpora ne mogu organizirati i održavati.

Hrvatski međunarodni skup pozdravili su i gosti: na mađarskom prodekan Filozofskog fakulteta, prof. Pál Ferencz, na ruskom ravnatelj Instituta za slavensku filologiju prof. László Jászeghy.

Plenarnim su predavanjima u prvom dijelu skupa predsjedavali prof. Branka Brlenić-Vujić i akademik, prof. István Nyomárkay.

Među prvim zajedničkim predavačima, na temu Rječnik pomorskih Hrvata, bili su prof. István Nyomárkay i prof. Đuro Blažeka (Zagreb). O jednom zaboravljenom prijedlogu za reformu hrvatskog pravopisa govorio je prof. Marko Samardžija (Zagreb); Arhaične molitve Hrvata u Mađarskoj predstavio je etnograf Šandor Horvat (Narda); o Maloj mađarsko-hrvatskoj jezičnoj imagologiji govorila je prof. Orsolya Szentesi Žagar (Zagreb). Nakon stanke uslijedilo je predavanje *Nomadi margine* – avangarda u Hrvatskoj i Mađarskoj prof. Branke Brlenić-

Vujić (Osijek). U sjeni poezije: manje poznata historiografska djelatnost Josipa Gujaša Đuretina bila je tema prof. Dinka Šokčevića (Pečuh). Jezična subverzija kao prag postmoderne bila je tema prof. Stjepana Lukača (Budimpešta), dok je o partikulama govorio prof. István Víg (Budimpešta).

Nakon zajedničkog objeda, s početkom od 15 sati, predavanja su nastavljena u sekcijama. Tako je sekcija za jezik (održana u knjižnici) uz predsjedavanje prof. Marka Samardžije i prof. Istvána Víga, otpočela predavanjem Rubna područja rodne kolebljivosti u hrvatskome jeziku prof. Tatjane Pišković (Zagreb); o Stilskim posebnostima molitvi u molitveniku Putni tovaruš Ane Katarine Frankopan Zrinski govorio je prof. Alojzija Tvorčić (Vrbovec); Hrvatski dvandva bila je tema prof. Ivana Markovića (Zagreb); Muška osobna imena u pomurskoj kajkavskoj mikroregiji od 1891. do 1900. godine bio je naslov predavanja prof. Marije Kanižai (Baja); o Vulgarizmima u hrvatskom i mađarskom jeziku nekad i danas govorila je prof. Timea Bockovac (Pečuh) dok je završno sekcijско izlaganje o Mađarskim jezičnim utjecajima u Prekomurskoj pjesmarici održao student Előd Dudás.

U sekciji za kulturu i duhovne veze (kabinet br. 111), uz predsjedavanje etnologa Šandora Horvata, početno predavanje bilo je o Marku Brueroviću (Marc Bruere Desrivaux) – pjesniku i diplomatu prof. Katje Bakija (Pečuh); Novi početak – obnovljeno izdavaštvo na hrvatskom jeziku u Baji, bila je tema prof. Marija Berečića (Baja); Ivan Mesner – iz margine u marginu glasilo je izlaganje prof. Anđelke Mrkonjića (Osijek); naslov predavanja prof. Nives Tomašević (Zagreb) bio je Zanimaju li nakladnike pisci margine? Preporodni pokušaji među bačkim i gradišćanskim Hrvatima naslovljeno je predavanje prof. Tomislava Krekića (Budimpešta), a prof. Aleksandra Đurića (Pečuh) Trubarovi imaginarni čitatelji – problem književne posvete u protestantskoj literaturi 16. stoljeća. Rad sekcije završen je izlaganjem o Antunu Karagiću u Kalendarima Danice prof. Nikole Tuteka (Pečuh).

Uz predsjedavanje prof. Istvána Ladányia te prof. Tine Varga Oswald, u sekciji za

književnost (kabinet br. 103) prvo predavanje, u odsutnosti predavačice prof. Sanje Lukić (Osijek), pročitala je tajnica skupa Orsolya Kálec-Simon s naslovom Fotostilistika pjesničkog teksta – studium i punctum fototekstova Milorada Stojevića. Enver Čolaković – prevoditelj mađarske književnosti i prešućeni pisac bila je tema prof. Joláne Mann (Budimpešta); o „Središtu na rubu“ mađarske i hrvatske avangardne lirike govorila je prof. Tina Varga Oswald (Osijek); Vlast, fantastika i utopija: dodirne točke hrvatske i mađarske fantastične književnosti u 20. stoljeću bio je naslov izlaganja prof. Orsolye Kálec-Simon; Dijalektalno pjesništvo u bačkim Bunjevaca predstavio je prof. Petar Vuković (Tavankut); Zaboravljen na međuprostoru/u međuprostoru: Ervin Šinko/Sinkó Ervin naslov je predavača prof. Istvána Ladányia (Zagreb); O funeralnom pjesništvu Mavra Vetranovića govorio je prof. Krešimir Šimić (Osijek); temu Tko je Antigona iz Dežmanove? objasnila je prof. Tatjana Ileš (Osijek); prof. Mirta Bijuković Maršić (Osijek), govorila je na temu Izgubljene na marginu. Zadnje predavanje sekcije obuhvatilo je dramsku temu Julijana Kreposna na gradišćansko-hrvatskoj pozornici prof. Anđelke Tuteka (Pečuh).

U 18 sati završen je ovogodišnji međunarodni znanstveni skup, što je u daljnjem programu organizatora bio označen tzv. „aldumašem“, zajedničkom večerom u HOŠIG-ovoj blagovaonici, gdje je ravnateljica naše obrazovno-odgojne ustanove kao domaćica, organizatorica i predsjednica Hrvatske samouprave grada Budimpešte srdačnim riječima zahvalila dragim gostima, predavačima na odazivu i sadržajnim izlaganjima, koja će se objaviti tiskom, u nadi, da će se i ubuduće susresti u Budimpešti. Prijateljsko druženje nastavljeno je u školskom klubu.

Marko Dekić

Projekt „Malogranični prijelaz“ uskoro kreće

Website stranica o pomurskim hrvatskim naseljima i njihovim partnerima iz Hrvatske, šest izdanja po tematikama, priprema dvije monografije na hrvatskom i mađarskom jeziku jest sadržaj projekta pod nazivom „Malogranični prijelaz“. Otvaranje projekta je 9. travnja 2010. u Sumartonu.

Dogovor u Sumartonu

Dana 19. ožujka sastali su se predstavnici Neprofitnog poduzeća „Human“, predstavnici Društva Horvata kre Mure i kotoripskoga Kulturno-umjetničkog društva da bi konkretizirali način provedbe projekta. Lajoš Kovač, projektni menadžer, i Beata Búza predstavili su dosadašnji rad poduzeća. Poduzeće inače sudjeluje još u dva druga projekta za prekograničnu suradnju Mađarske i Hrvatske.

Zamisao o objavljivanju dvomjesečnih izdanja te ostalih sadržaja iskrsla je u glavama predsjedništva Društva, no zbog slabih materijalnih kondicija organizacija se nije mogla natjecati na programu IPA za prekograničnu suradnju, stoga je natječaj izradilo i predalo neprofitno poduzeće naznačivši kao partnera Društvo Horvata kre Mure i kotoripsko Kulturno-umjetničko društvo.

Projekt sadrži objavljivanje šest časopisa po tematikama, od predstavljanja regije, općina, kulture, obrazovanja i mladeži, gastronomskih sadržaja, zanata i običaja, športa, vatrogasaca, četiri work-shopa, pripremanje dvije monografije te izradu web-stranica. U časopisima će biti predstavljena naselja: Fićehaz, Kerestur, Mlinarci, Petriba, Pustara, Serdahel i Sumarton, te s hrvatske strane partnerske općine: Goričan, Donji Kraljevec, Donja Dubrava, Donji Vidovec, Kotoriba i Sveta Marija. Prema planovima, prvo bi izdanje izašlo oko 20. svibnja, a i ostala zaredom svaka dva mjeseca. Širilo bi se preko samouprava i civilnih organizacija.

Beta

Probuđeni mohački Hrvati

Nakon niza godina, mohački su Hrvati uspjeli skupiti dovoljan broj djece kako bi u jednoj od tamošnjih osnovnih škola mogli pokrenuti nastavu hrvatskoga materinskog jezika. Odrastao je jedan naraštaj, naraštaj nekadašnjih učenika koji su još u školi učili hrvatski jezik, a njihova su djeca dospjela do dobi kada se upisuju u prvi razred osnovne škole. Današnji tridesetogodišnjaci, očevi i majke, svjesni su značenja znanja hrvatskoga jezika i jaki su u svome nacionalnom očitovanju. Može to biti jedna strana mohačke medalje hrvatskoga školstva. S druge su strane i naponi koji su posljednjih godina uloženi kako bi se u samom gradu mohački Hrvati još bolje okupili, družili pa i u oblicima kružoka učili i ples i hrvatski jezik. Ne male zasluge u tome ima i tečaj koji već nekoliko godina organizira mohačka Šokačka čitaonica, a posljednjih ga godina više nego uspješno vodi Bea Janković. Nije za odbaciti ni činjenica kako su se ovoga proljeća oko zajedničkog cilja složili i uprli sve svoje snage i političke strukture Hrvata u gradu, na čelu s Hrvatskom samoupravom i predsjednicom Marijom Barac, te civilne udruge, na čelu sa Šokačkom čitaonicom i njezinim predsjednikom Đurom Jakšićem, ali i pojedinci. Pa i Eötvösev vrtić u kojem već desetljećima djeluje i skupina koja ima zanimanja na hrvatskom jeziku. Tu su, ne u posljednjem redu, kao što smo rekli na samom početku, okretni i marni roditelji, Hrvati, koji su iznad svega željeli da njihova djeca uče hrvatski od prvoga razreda osnovne škole u jednoj od mohačkih škola. Iako još nemamo konačne rezultate, ono što znamo kazuje nam kako je uspjeh i iznad očekivanja. I dok smo se još svi zajedno, pa i vaša novinarka skupa s generalnom konzulicom Ljiljanom Pancirov i Hrvatima u Mohaču početkom veljače pitali hoće li biti osmero djece, jer tada ih je bilo tek pet, danas, kako čujemo, bit će njih i 13 u razredu u kojem će se odvijati učenje hrvatskoga jezika u školi na Széchenyievu trgu.

Vrtić u Eötvösevoj ulici

Početkom veljače okupili smo se u Eötvösevu vrtiću gdje se (u jednoj skupini) već desetljećima odvija odgoj i na hrvatskom jeziku, što ga je do prije godinu-dvije, prije odlaska u mirovinu obavljala Jelica Horvat, a danas se o njemu brinu dvije odgajateljice Anita Živko Zsanett i Valéria Heil Csincsák. Roditelje, novinare, generalnu konzulicu Ljiljanu Pancirov, vodstvo Šokačke čitaonice, zastupnike mohačke Hrvatske samouprave i glavnu ravnateljicu mohačkih vrtića Erzsébet Fajó Rippné, voditeljicu mohačkog AMK-a Gyöngyi Miskolczi, mohačku dogradonačelnicu Zsuzsu Lebő Kaszné dočekala je voditeljica vrtića Katalin Kóra. Ona je u ugodnom razgovoru predstavila vrtić u kojem djeluju četiri mješovite odgojne skupine od kojih je jedna,

koju čini tridesetak djece, takozvana hrvatska. Gospođa Kóra naglasila je važnost integralnog odgoja, te kako se u njihovu vrtiću trenutno brinu o stotinjak djece. U hrvatsku skupinu djeca ulaze temeljem zahtjeva roditelja pri upisu u vrtić. Uglavnom su to obitelji koje žele kroz odgoj u vrtiću očuvati ili pobuditi u djetetu hrvatsku samosvijest. U stručnost rada uvjerali smo se na oglednom satu kojem smo svi zajedno nazočili u hrvatskoj skupini. Prikazano je dalo uvid u stručnu razinu rada i ulogu kompetencijskog rada u razvoju djeteta. Sobu hrvatske skupine krasili su elementi hrvatskog identiteta, nošnja i njeni dijelovi, te mnogi drugi tematski elementi. Saznali smo kako se u vrtiću poklanja pozornost vezivanju za hrvatske ustanove u gradu: tako je ovo bila i prigoda da djeca, njih tridesetak, plesom pokažu novu

narodnu nošnju. Materijal za njezinu izradu osigurala je mohačka Hrvatska samouprava i Šokačka čitaonica, a trideset nošnji i ukrasi jesu djelo ruku vrijednih odgajateljica, u prvom redu tete Vali. Tko može nadoknaditi taj trud? Mislim kako tek dječji osmijeh na licu i nada kako još uvijek sve nije izgubljeno za Hrvate u Mohaču. Mnoga djeca koja pohađaju hrvatsku skupinu polaznici su i sati hrvatskoga jezika i plesa koje u Šokačkoj čitaonici drži Bea Janković, te sudjeluju na priredbama Hrvata u gradu, kao što su Božićni koncert, maskenbal u Čitaonici, povorka za male poklade, Antunovo...

Kako dalje?

Nakon viđenoga društvo se uputilo u Šokačku čitaonicu gdje je održan svojevrsan forum o budućnosti i položaju nastave hrvatskoga jezika u Mohaču. Bio je 3. veljače. Trebalo se na pravi način pripremiti za 22. veljače kada je održan središnji sastanak za roditelje budućih prvaša. Među njima trebalo je vrbovati najmanje osam roditelja. Kako? Uvjera vanja u moguće iznijeli su svi: i Bea Janković, i Stipan Filaković, i Đuro Jakšić, i Marija Barac... Ravnateljica AMK-a Gyöngyi Miskolczi naglasila je kako se već godinama pokušava nemoguće. Pokupiti osmero djece i nagovoriti roditelje. Na listi učenja jezika jest i hrvatski jezik, ali za učenje ne postoji zanimanje u gradu na Dunavu. Navela je kako je primjerice lani tek jedan roditelj na prvo mjesto stavio učenje hrvatskoga jezika, a dvoje roditelja na drugo mjesto. Mohački su Hrvati tvrdili kako će ove godine biti drugačije... I sami su obećali kako će rado doći na središnji roditeljski sastanak 22. veljače te tražili pomoć svih voditeljica mohačkih vrtića i ravnateljice Miskolczi. Stipan Filaković ponudio je pomoć bez ikakve nadoknade za učenje plesa budućemu prvom razredu kao i pomoć vrtićima prilikom upoznavanja s kulturom Hrvata u Mohaču. Bea Janković naglasila je kako u školi učenja

hrvatskoga jezika i plesa Šokačke čitaonice, koju pohađa pedesetak učenika, ima djece iz svih mohačkih vrtića. Potrebno je u svim vrtićima, ne samo u Eötvösevu vrtiću, širiti propagandu o mogućnostima učenja hrvatskoga jezika.

Uspjeh mohačkih Hrvata

I dok pišem ove retke, kazuju mi i Đuro, i Marija, i roditelji, kako ih nema osam, nego trinaest. Ponosni su i raduju se uspjehu. Trinaest učenika učiti će hrvatski jezik u prvom razredu. Mohački su Hrvati napokon uspjeli! Nakon niza godina uspjelo se upisati u prvi razred potreban broj učenika, predviđen zakonom, i tako se ostvarilo pravo na nastavu hrvatskoga kao materinskog jezika. Ali ostao je i gorak okus u ustima za godinama koje su nepovratno otišle i za naraštajima koji su na neki način izgubljeni. Ili se možda ipak varam? I sljedeće je godine potrebno osam učenika, pa sljedeće i tako redom. Najteže je početi, vele optimisti, a sve ostalo ići će samo od sebe... Neka bude tako.

Branka Pavić Blažetin

Manjine u Pečuhu i veličina proračunske potpore

Na poglavarstvu grada Pečuha redovito se održavaju sjednice Manjinskog vijeća, što ga uz delegirane skupštinske zastupnike/dužnosnike čine predsjednici manjinskih samouprava koje djeluju u tome gradu. Pod predsjedanjem predsjednika Vijeća Jánosa Kablára, jedna od točaka dnevnoga reda, još potkraj prošle godine, bila je i rasprava o proračunskom nacrtu Skupštine grada Pečuha za 2010. godinu. U 2009. godini devet manjinskih samouprava putem Manjinskoga vijeća podijelilo je 16 milijuna forinti. Gradski su oci istu svotu za manjinske samouprave predvidjeli još lani u studenome i za 2010. godinu. O podjeli dobivenih 16 milijuna dogovara se unutar Manjinskog vijeća, po ustaljenoj višegodišnjoj praksi.

Manjinsko vijeće grada Pečuha u veljači je zasjedao (8. i 15. veljače), raspravljalo se o gradskome proračunu što ga je gradska Skupština prihvatila 11. veljače, odbivši pri tome 29 točaka koje su sadržavale prijedloge Manjinskog vijeća, a odnosile su se na financiranje rekonstrukcije određenih manjinskih ustanova i drugih projekata. Po prijedlozima, ne bi se radilo o dodatnim sredstvima, nego o pregrupiranju postojećih. U prihvaćenome gradskom proračunu za djelovanje manjinskih samouprava u 2010. godini namijenjeno je 16 milijuna forinti te dodatna sredstva za djelovanje Manjinskog vijeća od četiri milijuna forinti. Tako je na sjednici od 8. veljače, prema Srpskim nedeljnim novinama, predsjednik Hrvatske samouprave Ivica Đurok predložio da se za nesmetano izlaženje periodike Pečuški horizonti, koju izdaje pečuška Hrvatska samouprava, a uređuje njezin zastupnik Đuro Franković iz Fondacije Zlatko Prica, pregrupira milijun forinti. Na istoj sjednici vlasnica pečuške Galerije Parti Annamária Tatran pozvala je predsjednike manjinskih samouprava u gradu da predlože moguće izložbe u Galeriji koje bi za temu imale znamenite ličnosti grada. Na sjednici Manjinskog vijeća donijeta je odluka o raspodjeli 16 milijuna forinti među devet manjinskih samouprava. Kako saznajemo, Hrvatska će samouprava iz gradskog proračuna dobiti potporu u iznosu od 2 540 000 forinti.

-hg-

Gostovanje riječkog HNK Ivana pl. Zajca u Budimpešti

„Turbofolk” na Proljetnom festivalu

U okviru niza programa ovogodišnjega Proljetnog festivala, 22. i 23. ožujka u Budimpešti je gostovalo riječko Hrvatsko narodno kazalište Ivana pl. Zajca koje je na pozornici „Hilda Gobbi” Nacionalnog kazališta prikazalo predstavu „Turbofolk” u režiji Olivera Frlića.

Foto: Dražen Šokčević

U najavi Festivala piše kako je „Turbofolk” neobična predstava riječkog HNK Ivana pl. Zajca koja na dvojak način, šokantan i katarzičan, čisti mračne ostatke nasljedstva bivše Jugoslavije.

Posjetitelji su „Turbofolk” mogli pratiti uza simultani prijevod, a nakon izvedbe bio je organiziran i razgovor s publikom.

Predstava riječkoga Hrvatskog narodnog kazališta Ivana pl. Zajca, za koju su uvijek traži karta više, nastavlja svoj osvajački pohod ne samo u Hrvatskoj nego i na istaknutim inozemnim festivalima. Nakon uspjeha, među ostalim, u Berlinu na Međunarodnom festivalu „Beyond Belonging“ autorski projekt Olivera Frlića nastao u produkciji Hrvatske drame, našao se i na programu budimpeštanskoga Proljetnog festivala, najvećeg mađarskog festivala koji svake godine nudi dvjestotinjak kulturnih događanja u gradu, od izložaba, koncerata klasične i suvremene glazbe, preko opera i baleta do dramskih predstava u izvedbi svjetski poznatih umjetnika.

U predstavi sudjeluju: Anastazija Balaž, Olivera Baljak, Andreja Blagojević, Alen Liverić, Jelena Lopatić, Jasmin Mekić, Dražen Mikulić, Damir Orlić, Tanja Smoje. Dramaturg je Borut Šeparović, scenografi Oliver Frlić i Borut Šeparović, kostimograf Modni studio artidana, izbor glazbe Oliver Frlić, a oblikovatelj svjetla Boris Blidar.

U potrazi za korijenima turbofolka odvija se priča o kulturi koja bi uništila samu sebe,

ali si ne želi priznati što odista jest. Drugim riječima, čak se i Frlić, zajedno s dramaturgom projekta Borutom Šeparovićem, pita gdje prestaje zabava i zezanje, a kad stvar postaje ozbiljna, točnije u kojem trenutku naslage probijaju oklop onoga što samo naivni nazivaju dobrim odgojem, kulturom i civilizacijom. Lakoća s kojom urbani rasisti danas prozivaju takozvane narodnjake, seoski ili čak šumski mentalitet koji se miješa s gradskim, navodno urbanim, upravo je ona lakoća s kojom Frlić pušta hitove Cece, Dare Bubamare i Mile Kitića u nacionalnoj kazališnoj kući koja pritom nosi i ime Ivana pl. Zajca.

Premda ga službena kulturna politika zanemaruje, mada još neko vrijeme neće postati dio redovitog sadržaja televizijskog i radijskog programa, turbo-folk je u našoj sredini sve prisutniji. Preko melodija na mobilnim telefonima, kroza životni stil novih društvenih elita, te narodnjačke klubove koji sve više sudjeluju u kreiranju identiteta jedne nove generacije, turbo-folk nezaustavljivo ulazi u sve društvene pore. Što napraviti glede turbofolka, pitaju se dežurni dušobrižnici. Dolazi li nam s turbo-folkom, nakon razdoblja duhovne obnove, period duhovne degeneracije.

Termin je potkraj osamdesetih skovao Rambo Amadeus, ali je u široku upotrebu ušao u prvoj polovici devedesetih i odigrao važnu ulogu u političkim zapletima i raspletima na ovim prostorima.

ALJMAŠ – Hrvatska pjevačnica i plesačnica. U organizaciji Neprofitne udruge bunjevačkih Hrvata (nekada bunjevačkog Divan kluba) u Aljmašu, od 1972. godine prigodnim balom obilježava se Dan žena. Kako smo saznali, tako je bilo i ove godine kada su na svečanosti priredenoj 5. ožujka u gostionici «Žuto ždrijebe» polaznici vrtića u Kossuthovoj ulici i učenici Osnovne škole Mihálya Vörösmartya, u kojima se teče odgoj i predmetna nastava na hrvatskom jeziku, članicama Udruge prigodnim recitacijama i pjesmama čestitali Dan žena. Djecu su pripremile odgojiteljica Gizela Fontányi Borsodi i učiteljica Valerija Petrekanić Kószó. Muški članovi udruge članicama su čestitali strukom karanfila. Nakon programa priređen je bal na kojem je goste zabavljao svirač János Barta. Kako nam uz ostalo reče učiteljica Valerija Petrekanić Kószó, Udruga bunjevačkih Hrvata svakog petka u mjesnom domu kulture priređuje hrvatsku pjevačnicu i plesačnicu na koju pozivaju sve zainteresirane. Od 17 do 18 sati uče se hrvatske pjesme, a od 18.30 održava se plesačnica.

Trenutak za pjesmu

Ivan Horvat Hlebinski

Ja hoću pjevati riječ djedova

Slušam modre valove rijeke:
jezikom voda žuborno zборе.
Negdje duboko u duši mojoj
budi se šumom plavetno more.

Čujem skromnog šturka u travi:
jezikom buba uhu mom zriče.
Grimiznim zvukom iz njedara zemlje
iskonska riječ djedova kliče.

Ja hoću biti ko plavetno more
i zibati riječ djedova dragu:
nek baština moja trepti i gori
ko vječna vatra na rodnome pragu.

Čujem sivo ptiče na grani:
jezikom ptica umilno pjeva.
Negdje duboko u srcu mome
svilenim glasom zajutri ševa.

Slušam hučne vjetrove neba:
diraju uho vjetrovskim zvukom.
Negdje u mozgu zaognji pjesma,
svijetla ko lađa bijela pred lukom.

Ja hoću biti ko ptica na grani
i pjevati riječ djedova staru:
nek baština moja iskri i plamti
ko zlatni kalež na svetom oltaru.

Nakon Hercegovca „Plavi miš” i u Budimpešti

Na poziv Hrvatske manjinske samouprave budimpeštanskog XII. okruga, petrovoselska kazališna družina, nakon premijernoga gostovanja na tradicionalnoj kazališnoj smotri u Hercegovcu, 20. ožujka, s početkom u 18 sati, u Jókaijevu klubu na Svábhegyu, pred u lijepom broju okupljenim ljubiteljima kazališta, prikazala je komediju njemačkih autora Carla Lauffa i Curta Croataza „Plavi miš” koju je na gradišćanskohrvatski jezik preveo dr. Štefan Geošić, župnik.

Uime Hrvatske manjinske samouprave publiku, napose konzulicu Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti Carmen Floršić, ravnateljicu HOŠIG-a Anicu Petreš Németh pozdravio je dopredsjednik Stipan Đurić. Zatim je režiserka komedije Ana Škrapić-Timar u kraćim crtama predstavila igrokaz i zaželjela svima ugodnu zabavu.

Što se tiče izvođača, slobodno možemo reći da su oni već dobro poznati iz drugih predstava: Marica Milišić-Moric, Tereska Milišić-Sabo, Ana Geošić-Neubauer, Marica Škrapić-Vujičić, Zorica Moric-Timar, Klara Harangozo, Marica Franji, Zoltan Kurcz, Imre Kopitar, Andraš Handler, Laslo Škrapić, Petar Temel, Petar Moric, Jože Harangozo i Imre Sabo. Svi oni zavređuju naša priznanja jer se njihova gluma odista može ocijeniti u superlativima. Kako reče Lajoš Škrapić, oni su 12. put na pozornici Jókaijeva kluba, te da je bio izvanredan užitek slušati istinski, ljudski humor, šaljive mudrosti, prave poene.

Na kraju igrokaza i dugotrajnog pljeskanja zahvalne publike Ana Škrapić-Timar uz kite cvijeća zahvalila je predsjedniku i dopredsjednici Hrvatske manjinske samouprave II. okruga, Stipanu Vujiću i Kati Baričević na materijalnoj potpori koja je omogućila njihovo ponovno gostovanje u Budimpešti, te glavnom organizatoru, dopredsjedniku Stipanu Đuriću.

Lajoš Škrapić posebno je pozdravio tetu Lolu Ninčevu-Molnar koja će nakon dva tjedna proslaviti svoj 100. rođendan. Slavljenici je uz rođendansku pjesmu „Lipa kitica je procvala” predana kita cvijeća i uokvirena slika petrovoselske crkve, njezina rodnoga sela. Povodom 88. rođendana pozdravljena je i Veronka Haklić-Kondrad, čiji je unuk Andraš Haklić u bacanju diska olimpijac Republike Hrvatske.

Kako je to već običaj, svi su gosti pozvani na bogati domjenak i na plesnu zabavu koja se nastavila u klupskoj dvorani.

Za vrijeme zabave porazgovarali smo s dopredsjednikom Stipanom Đurićem koji je odgovarajući na pitanja o lanjskoj djelatnosti, između ostalog rekao:

Kako vam je dobro poznato, hrvatske manjinske samouprave budimpeštanskih okruga osim svojih uzajamnih suradnja, pretežito u kulturnim programima, nastoje

uspostaviti dobre odnose i s drugim našim samoupravama koje djeluju u Mađarskoj. Naša je lani obnovila ugovor uzajamne suradnje s današnjim gostima. Naime, kako ste i sami mogli vidjeti, oni imaju izvanrednu kazališnu družinu, KUD, tamburaški sastav „Koprive” pa i zabavni orkestar „Pinkica”. Svi su nam u više navrata bili gosti.

Prema svojim skromnim materijalnim mogućnostima potpomogli smo književna izdanja pjesnika Lajoša Škrapića i Marka Dekića te povijesno izdanje dr. Dinka Šokčevića. Izgrađeni su nam veoma povoljni odnosi s većinskom samoupravom, što znači da im sa svojim hrvatskim programima često izlazimo ususret i, naravno, zastupljeni smo u njihovim programima. Što se pak tiče materijalnih sredstava za ovu godinu, može se reći da osim državne potpore, ususret nam izlazi i naša većinska samouprava. Ići ćemo na

moćne natjecaje što će, vjerujemo, pridonijeti osmišljavanju naših predviđenih programa među kojima će biti iznova pozivani folklorasi i kazalištarci te sastavi iz Petrovoga Sela, a uz to susret književnika i čitatelja, što kanimo proširiti u festival izričaja materinske riječi, zajedno sa starijim i mlađim naraštajima koji pišu stihove i prozu.

Namjera nam je podržavati materijalno nova izdanja naših književnika i djelatnost naših kulturno-umjetničkih društava u gradu i, dakako, održavati dobre odnose s Hrvatskom državnom i okružnim samoupravama, te svojim programima i materijalnim mogućnostima pridonijeti što boljem prikazu naše bogate folklorne i kulturne baštine većinskom narodu, dokazati da u dijelu II. okruga – kako je to bilo i u davnoj prošlosti – Hrvati još postoje.

m. d.

Rozalija Molnar (teta Lola Ninčeva-Molnar), stogodišnja Hrvatica, rođena Petrovoselka, koja živi u Budimpešti od svoje mladosti (na slici i njezina kći Magda Molnar), u travnju slavi stoti rođendan. Tetici čestita uredništvo Hrvatskoga glasnika

Croatiada 2010

Nagradni likovni natječaj HDS-a

Već po tradiciji u okviru školske priredbe «Dani hrvatskoga jezika», u Hrvatskome školskom centru Miroslava Krležu u Pečuhu upriličena je (22. ožujka) svečana dodjela nagrada, ujedno otvorenje izložbe nagrađenih radova Likovnog natječaja Hrvatske državne samouprave «Croatiada 2010» za djecu hrvatskih vrtića, osnovnih i srednjih škola na temu «Prijatelj mi je cijeli svijet». Na natječaj je pristiglo 215 dječjih radova koje je ocijenio i vrednovao grafičar Đuro Šarkić. Kako je objavljeno u natječaju, autori najboljih radova po kategorijama nagrađeni su diplomama i priborom za crtanje, a najbolji radovi bit će objavljeni i u Zidnom kalendaru za 2011. godinu.

Djeca i odgajateljice iz Kozara

Svečano otvorenje

Na svečanu dodjelu nagrada, kojoj su nazočili u ulozi domaćina ravnatelj Gabor Győrvári, ujedno predsjednik Odbora za odgoj i obrazovanje Skupštine Hrvatske državne samouprave, dopredsjednik Hrvatske državne samouprave Đuso Dudaš, predsjednik Hrvatske samouprave Baranjske županije Mišo Šarošac i referentica Ureda HDS-a u Budimpešti Eva Mujjić, odazvali su se nagrađeni polaznici vrtića i učenici naših škola. Nisu došli nagrađeni iz budimpeštanskog HOŠIG-a, Serdahela i polaznici prisječkog, židanskog i

Nagrađeni polaznici pečušskog vrtića „Miroslava Krležu“

salantskog vrtića. Nakon pozdravnih riječi Gabora Győrvárij, okupljenima se obratio i Đuso Dudaš, a sudionike i nagrađene pozdravila je referentica Ureda HDS-a.

«Pozdravljam vas na 13. svečanosti dodjeli nagrada likovnog natječaja. Ta je priredba organizirana u okviru Croatiadine manifestacije. Ove godine stiglo je 216 vaših radova, 2008. godine 135, 2009. 285 crteža. Sve smo radove uvažili jer su ispunili sve kriterije natječaja. Tehnika izrade radova bila je slobodna, a kriteriji vrednovanja temeljili su

se na tehnicu i kvalitetu oblikovanja. Tema je radova ove godine bila: Prijatelj mi je cijeli svijet.

Temu ste obradili na vrlo raznolik način: prvo kao moj najdraži prijatelj – Ja i moj pas, Moji prijatelji, Prijateljstvo, i drugo kao Prijatelj mi je cijeli svijet, odnosno Zemlja – Manje smeća, više dječjeg osmijeha, Kolom oko svijeta. Na ovakav način skupio se vrlo šarolik i raznolik materijal. Radove je ocijenio i vrednovao grafičar Đuro Šarkić iz Budimpešte, podrijetlom iz Mohača. Kod ocjenjivanja, kriteriji su bili: prvo način iskrene izraženosti, drugo zahtjevna preciznost, vjerodostojan prikaz mojega najdražeg prijatelja, prijateljice, najdraže životinje ili Zemlja koju trebamo zaštititi – reče ukratko Eva Mujjić.

Kako nam reče organizator, na Nagradnome likovnom natječaju sudjelovalo je osam vrtića: «Šugavica» iz Baje, HOŠIG-ov iz Budimpešte, iz Hrvatskog Židana, „Eötvös” iz Mohača, «Miroslav Krleža» iz Pečuha, iz Prisike (prvi put), «Aprajafalva» iz Salante i vrtić iz Kozara (prvi put). Sudjelovale su škole iz ovih naselja: Aljmaš, Baja, Budimpešta, Hrvatski Židan, Kemlja, Dušnok, Lukovišće, Martinci, Salanta, Santovo, Serdahel, Pečuh, Tukulja (ukupno 13).

U kategoriji vrtića stiglo je 62 crteža, od toga je 25 nagrađeno.

Posebna nagrada dodijeljena je: *polaznicima kozarskog vrtića* za zajednički rad «Djeca svijeta u kolu». Dobitnici: *Virág Pehő, Viktorija Keršak, Stipan Keršak, Dorka*

Adel Kovačević, 1. razred, DKKI OŠ Lukovišće

Nagrađeni u kategoriji 7–8. razreda

Nagrađeni u kategoriji 5–6. razreda

Puszpán, Jasmina Tomboli, Lilla Potanc, Bernadeta Potanc, Laura Jani, Bálint Járó, Ljubica Tavi, Inez Radó, Dominika Bujak, Petra Vajdić, Virag Vajdić, mentorice: Tünde Andrić Jekl i Jelica Jakobović Horvat.

Posebna nagrada uručena je:

Fružini Ronta – «Moji najsladi prijatelji u cvjetnjaku», pečuški vrtić «Miroslav Krleža», mentorica: Anka Polić-Bunjevac;

Kati Molnar «Cvjetni vrt je moje srce», prisički vrtić, mentorica: Nora Pantoš;

Petri Nagy «Obitelj mi je prijatelj», Hrvatski Židan, mentorica: Marijana Lagler Farkaš;

Enikő Rakoncsa «Volim cvijeće i leptire», salantski vrtić, mentorica: Eva Kapitanj.

5. mjesto: *Stipan Sajčan «Naše cvijeće», mohački vrtić, mentorica: Valerija Činčak-Heil;*

4. mjesto: *Aniko Újhelyi «Uvijek netko nekog voli», salantski vrtić, mentorica: Eva Kapitanj;*

3. mjesto: zajednički rad *Bijanke Bošnjak, Petre Fenyvesi, Vanese Újházi «Kolo oko svijeta», mentorica: Janja Šimo-Bošnjak;*

2. mjesto: *Dorka Kühne «Prijateljice na maskenbalu», budimpeštanski vrtić;*

1. mjesto: *Karmen Kristóf, «Liječim životinje», budimpeštanski vrtić.*

U **kategoriji 1–2. razreda** stiglo je 36 crteža, od toga je pet nagrađeno.

5. mjesto: *Rebeka Bohuš «Prijatelji», Serdahel, mentor: Árpád Konkoly;*

4. mjesto: *Fanni András «Moji prijatelji», Santovo, mentorica: Marija Kovačev Milan-ković;*

3. mjesto: *Dorottya Rendes «Prijatelji», Salanta, mentorica: Mészáros Jánosné;*

2. mjesto: *Hana Lakotar «Prijatelj mi je cijeli svijet», Hrvatski Židan, mentorica: Marija Sabo;*

1. mjesto: *Adel Kovačević «Ptice», Lukovišće, mentorica: Anica Popović-Biczak.*

U **kategoriji 3–4. razreda** stiglo je: 52 crteža, od toga pet je nagrađeno.

5. mjesto: *Greta Kühne «S Jelenom Zrinskom», Budimpešta, mentor: Zoltan Csomós;*

4. mjesto: *Lili Korcsmáros «Prijateljstvo», Serdahel, mentor: Árpád Konkoly;*

3. mjesto: *Andreja Švelec «Među prijateljima», Serdahel, mentor: Árpád Konkoly;*

2. mjesto: *Dorottya Parádi «Ja i moj pas», Budimpešta, mentor: Zoltan Csomós;*

1. mjesto: *Anamarija Sili «Moji prijatelji», Dušnok, mentorica: Judita Ambruš Šanta.*

U **kategoriji 5–6. razreda** stiglo je 27 crteža, od toga je sedam nagrađeno. Nisu određena mjesta.

Zajednički rad: *Marko Radić, Bence Gyöngyös «Kolom oko svijeta», Pečuh, mentorica: Ana Šnajderić.*

Zajednički rad: *Petra Silović, Vanesa*

Janković, Kitti Orsós, Žofija Hosu, «Manje smeća, više dječjeg osmijeha», mentorica: Anica Popović-Biczak.

Silvija Beck «*Branimo Zemlju*», Santovo, mentorica: *Ibolya Valkai-Kovačev.*

U **kategoriji 7–8. razreda** stiglo je 33 crteža, od toga je tri nagrađeno. Nisu određena mjesta.

Valentia Nagy «Volim cijeli svijet», Santovo, mentorica: Ibolya Valkai-Kovačev;

Radojka Varga «Svijet je moj život», Santovo, mentorica: Ibolya Valkai-Kovačev;

Anica Maksimović «Dugina prijateljica», Lukovišće, mentorica: Biserka Brantner-Kolarić.

U **kategoriji gimnazije** stiglo je šest crteža, od toga je jedan nagrađen: *Ildikó Juhász «Osjećaji i vrijednosti», Pečuh, mentorica: Ana Šnajderić.*

Stipan Balatinac

Foto: *Eva Mujić*

Anamarija Szili, 4. razred, OŠ Dušnok, pobjednica u kategoriji 3–4. razreda

Ildikó Juhász, 11. razred, „Miroslav Krleža” Pečuh, kategorija gimnazije

Narodnosni dan u bajskom vrtiću u Kinizsievoy ulici

U jednom od dvaju bajskih vrtića s odgojno-obrazovnim programom na hrvatskom jeziku, u vrtiću u Kinizsievoy ulici na Dolnjaku, koji djeluje u okviru Općeprosvjetnoga središta i športske škole «Šugavica» (donesavno s imenom Ferenc Rákóczi), u petak, 26. ožujka, priređen je već tradicionalni Narodnosni dan, uz prigodni kulturni i zabavni program.

Narodnosni je dan otvoren s bunjevačkom pjesmom «Kolo igra, tamburica svira» koju su u pratnji Orkestra «Čabar» izvele četiri odgojiteljice – Jagica Stipanović, Anita Ševarec, Danica Pejin i Milica Gugan – odjevene u izvornu bunjevačku nošnju, uz oduševljenje djece. Nakon uvodne pjesme, trojica članova Orkestra «Čabar» predstavili su najpoznatija narodna glazbala bunjevačkih Hrvata i njihove glavne dijelove, od frule preko tambure do harmonike, poprativši ih prepoznatljivim narodnim i bunjevačkim melodijama. Djeca su pod vodstvom svojih odgojiteljica i dadilja i zaplesala u kolu.

S velikim zanimanjem djeca su pratila pripremanje tradicijskog uskrasnog kolača, koje je prikazala teta Katica Ševarec s pomoć svoje unuke Anite Ševarec, upoznavši ih sa sastojcima i načinom pripremanja pletenog kolača, do danas prisutnog u bunjevačkim domovima, što su poslije zajedno kušali.

Da se učenju i njegovanju hrvatskoga jezika uistinu pridaje velika važnost, djeca svih skupina, pod vodstvom svojih odgojiteljica, pokazala su kazivanjem prigodnih stihova i pjevanjem pjesama na materinskom jeziku.

Dok se čekalo da kolač «naraste» kako bi se mogao ispeći, djeca su po skupinama bojala i krojila mušku i žensku bunjevačku nošnju od papira.

Voditeljica vrtića u Kinizsievoy 1/b, odgojiteljica Jagica Stipanović, tom prigodom nam reče kako u tri skupine, maloj, srednjoj i velikoj, sva djeca – ukupno 72 – sudjeluju u odgoju i obrazovanju na hrvatskom jeziku, a u svakoj skupini s njima radi hrvatska

odgojiteljica. Tako se hrvatski jezik ne samo podučava nego i svakodnevno rabi, uz učenje pjesmica, pjesama i plesova, te upoznavanje s hrvatskom kulturom, tradicijama i glazbom. Cilj je Narodnosnoga dana da djeca još više nauče, čuju o hrvatskom jeziku, običajima, tradicijama, a gosti su im bili članovi Orkestra «Čabar». Kako ističe, još ne zna točne podatke, ali budući da svake godine pola skupine, desetak djece, upisuje se na hrvatski jezik u prvom razredu, vjeruje da će tako biti i ove godine. Najavljuje još jedan program, planiraju pozvati djecu i odgojiteljice vrtića iz okolnih naselja, iz Aljmaša, Gare, Kačmara i drugih, kako bi razmijenili iskustva, družili se i učili jedni od drugih.

Na kraju djeca su zajedno kušala uskrasni pleteni kolač, pokazavši veliko zanimanje za jezične, kulturne i zabavne sadržaje ovogodišnjega Narodnosnoga dana. Zasiurno će im on ostati u pamćenju, te će još dugo pričavati sve ono što su radili, čuli ili vidjeli.

Završnica Državnog natjecanja srednjoškolaca iz hrvatskoga jezika i književnosti

Državno natjecanje srednjoškolaca po predmetima (OKTV) već desetljećima uspješno se organizira. Međutim jedan od najuglednijih natjecanja postupno gubi svoj sjaj jer provedbom novoga maturalnog sustava u narečenom nadmetanju učenika dolazi do temeljnih izmjena. U početku izvrsni rezultati na završnici, usmenom dijelu, ujedno su značili prijam na visoka učilišta, oslobađanje polaganja maturalnog ispita danoga predmeta te ako je riječ o natjecanju iz jezika, i jezični

ispit. Posljednjih godina „samo” dodatne bodove pri daljnjoj naobrazbi, ali samo ako je riječ o prijamnom predmetu.

No očito da još postoji entuzijazma jer na ovogodišnje Državno natjecanje srednjoškolaca iz hrvatskoga jezika i književnosti prijavilo se sedam učenika. Završnica nadmetanja bila je priređena u ponedjeljak, 22. ožujka, u Croaticinoj multifunkcionalnoj dvorani. Pravo sudjelovanja stekle su tri srednjoškolke: Timea Kos i Ramona Velin, uče-

MALA STRANICA

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fičehaza

nice 12. razreda budimpeštanske Hrvatske gimnazije, te Monika Ptičar, učenica 11. razreda pečuške Hrvatske gimnazije. Profesorice hrvatskoga jezika i književnosti tih učenica jesu Marija Šajnović (Budimpešta) i Marta Gergić Dervar (Pečuh).

Nakon dobivenih tema natjecateljice su ih imale vremena pismeno razraditi i potom održati usmeno izlaganje. Njihove je odgovore vrednovao tročlani ocjenjivački odbor, na čelu s predsjednicom Matildom Bölcs te članovima Stipanom Karagićem i Tomislavom Krekićem. Na kraju završnice Matilda Bölcs čestitala je i zahvalila učenicama te naglasila kako su se temeljno pripremile, ujedno i dokazale svoje znanje iz hrvatskoga jezika i književnosti. Dodala je kako teme nisu bile lake jer su morale uspoređivati razdoblja, što je vrlo zahtjevan zadatak te da su i iz jezika pokazale zavidno znanje. U ime odbora čestitala je sudionicama te im zahvaljela i nadalje uspješan rad.

Organizatorica natjecanja bila je Magdalena Šibalin Kühn, suradnica Zavoda za istraživanje i razvoj prosvjete pri Uredu za obrazovanje. O postignutim rezultatima završnice Državnog natjecanja srednjoškolaca iz hrvatskoga jezika i književnosti škole će naknadno dobiti službenu obavijest, jednako tako i o nadnevku (datumu) predaje diplome o sudjelovanju i postignućima. Po tradiciji, narečene diplome predaje ministar obrazovanja i kulture Republike Mađarske početkom svibnja. *Kristina Goher*

Ekološki kviz Lijepa naša, Pula 2010

Natjecanje Ekološki kviz Lijepa naša održano je od 12. do 14. ožujka 2010. godine u Puli. Na njemu su sudjelovale 64 družine (po četiri učenika i mentor) iz osnovnih i srednjih škola u Hrvatskoj te škola iz Bosne i Hercegovine, Vojvodine, Mađarske i Rumunjske, škola u kojima se nastava odvija na hrvatskom jeziku.

Natjecanje su organizirali Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Agencija za odgoj i obrazovanje i Udruga Lijepa naša, a škola domaćin ovogodišnjeg natjecanja bila je pulska Osnovna škola Vidikovac.

Obraćajući se sudionicima natjecanja, predsjednik državnog povjerenstva Ante Kutle istaknuo je 18-godišnju tradiciju održavanja tog natjecanja. U tom razdoblju, naglasio je, napravljeni su vidljivi pomaci u ekološkoj osviještenosti djece. Ovo je bez sumnje jedno od najsloženijih natjecanja u izvannastavnim aktivnostima koje, osim gradiva pojedinih predmeta, uključuje prikaz konkretnih aktivnosti i promišljanja o prirodnim, kulturnim i civilizacijskim vrijednostima, te razvitku odgovornosti i pozitivnog stava prema okruženju u kojem živimo – kazao je Ante Kutle. Natjecanje se odvijalo u tri dijela. U prvom dijelu natjecatelji su članovima stručnog povjerenstva prikazali praktični rad, a u drugom dijelu svaki je natjecatelj pojedinačno rješavao pismeni ispit. Treći dio natjecanja sastojao se od kviza na kojem su četveročlane družine iz svake škole odgovarale na pet pitanja. Natjecanjem su obuhvaćeni nastavni sadržaji prirode, biologije,

kemije, geografije i vjeronauka. Nakon dva dana natjecanja u kategoriji osnovnih škola pobijedili su učenici zadarske Osnovne škole Šime Budinića, a u kategoriji srednjih škola učenici gimnazije fra Dominika Mandića iz Širokoga Brijega. Natjecanju je izvan natjecateljskog dijela sudjelovala i skupina gimnazijalaca pečuške Hrvatske gimnazije Miroslava Krleže. Nju su predstavljali: Dorian Vörös, Marko Jerant, Fülöp Sándor i Ivica Bunjevac u pratnji mentora, ravnatelja škole Gabora Győrvárija. Oni su kroz power point izlagali na temu „Zaštita Drave preko granice”. *Branka Pavić*

Gradišćansko spravišće manjinskih zastupnikov iz Bjelovara u okviru EU projekta

U Šopronu vrijeda „Kuća dijaloga“?

Peljači delegacije i predstavnici domaćinova u Svečanoj dvorani šopronskoga Županijskoga doma (sliva: Nemanja Vlahović, predsjednik Odbora za nacionalne manjine Bjelovarsko-bilogorske županijske skupštine, Stjepan Kos, voditelj projekta Manjine za manjine, dr. Franjo Pajrić, predsjednik HMS-a u Šopronu, Géza Abdai, donaćelnik grada Šoprona, i Imre Székely, predstavnik Skupštine Jursko-mošonsko-šopronske županije)

Od 19. do 21. marcijua je gostovala u Koljnofu, Šopronu, a uz ostalo je posjetila i druge dijele Gradišća (još i u Austriji) tridesetočlana civilna i politička delegacija iz Bjelovara, u okviru programa Europa za građane. Bjelovarski centar za razvoj civilnoga društva i partnerske organizacije Šopronsko hrvatsko društvo ter Razvojne agencije Sjever tom prilikom nisu se prvi put našli u sridnjem Gradišću. Stjepan Kos, voditelj projekta „Manjine za manjine“, ujedno i predsjednik Bjelovarskoga centra za razvoj civilnoga društva, je prvi dan poslije dolaska jur u Svečanoj dvorani Županijskoga doma u Šopronu obavijestio nazočne kako u ovom projektu prvenstveno ide za razmjenu iskustava med kulturnimi drušvi ter manjinskim zajednicami, zato su u njevom izaslanstvu dopeljani predstavnici češke, romske, srpske, ugarske i albanske nacionalne manjine. – *Naš projekt „Manjine za manjine“ je samo jedan segment koji providimo unutar našega programa Baltičko-jadranska vertikala, zagovarajući suradnju na prostoru med Baltikom i Jadranom, koji obuhvaća osam država. Mi smo već proteklih ljet proveli misije prijateljstva i druge projekte ke upravo djelaju na tom da se intenzivira druženje ljudi, dijalog med ljudi različiti naroda. U ovoj priči mi doživljavamo nacionalne manjine kot jedan most suradnje. Sretni smo što naša županija ima zaistinu veliki broj pripadnika nacionalnih manjin, jer mi njih doživljavamo kot naše veliko bogatstvo i kot jednu priliku u ovoj Europi ka se ujedinjuje. Manjine moru poslužiti ne samo za kulturne*

Géza Abdai, donaćelnik Šoprona, i Imre Székely, zastupnik Skupštine Jursko-mošonsko-šopronske županije, su pozdravili goste, označujući na ov način da sastanak manjin iz trih država uživa potporu i grada i županije na čijem području obitavaju brojne narodne grupe. Po kratkom povijesnom uvodu najvjernijega varoša u Ugarskoj, „Civitas Fidelissima“, u kom stoljeće dugo mirno živu Nimci, Hrvati i Ugri, čuli smo i za nove vizije ke nuda Europi ov projekt na osnovi ravnopravnosti, transparentnosti, u sklapanju čim već prikograničnih suradnjov, u razvoju znanosti od Baltike do Jadrana.

U medjuvrimentu nije zanemarujući sadržaj ni to da grad Šopron pripravan je ponuditi zgradu, uz konkretne plane za ovu medjunarodnu suradnju, ka bi bila jedna ključna institucija grada, negdašnja muzička škola. Takozvana „Kuća dijaloga“ mogla bi biti zajednički dom Nimcev i Hrvatov, centar za kreativnost i nove ideje, a zbog strateškoga položaja i pravi europski centar na pola puta vertikala. Po riči dr. Franja Pajrića, koordinatora ove suradnje s gradišćanske strane, „mi smo svakako u dobitku iako se ta objekt još čeka za obnovu, otprilike od dva milijardi forinti“. Ovim obećanjem grad Šopron je pokazao svoju dobru volju prema svojim manjinam, a kako je rekao Stjepan Kos, takaj imaju obećanje od Ivana Bandića, veleposlanika Republike Hrvatske u Budimpešti da će sada i on više pažnje posvetiti Gradišćanskim Hrvatim u Ugarskoj. A što bi bilo partnerstvo prez prave pomoći ako se to ne bi

Svi sudioniki koljnofske djelaonice na temu „Manjine i mediji“

suradnje nego moru doprimiti i gospodarstvenomu razvitku cijele ove regije – je naglasio u razgovoru s HG peljač projekta.

Sa strane domaćinova

Franjo Grubić, načelnik Koljnofa, s Nenadom Vlahovićem, županovim izaslanikom Bjelovarsko-bilogorske županije

proširilo i na druga područja? Zato je jur živ i jedan drugi projekt koji se zove „Očuvajmo jezik“, unutar čega su Bjelovarci spremni poslati profesore, stručnjake ki se bavu jezikom, kulturom, glumom itd., da na ov način zajednički se djela na spašavanju materinske riči u ovoj regiji.

Prvo otpodne napornoga dana u koljnofskom domu kulture su se gosti u nazočnosti domaćinova bavili temom „Mediji i manjine“, a i za druge dane boravka je još ostalo ne manje zanimljivih razgovorov, npr. o uticaju globalizacije i europeizacije na nacionalne manjine, o povezanosti s domovinom, o korišćenju modernih marketinških metodov itd. Polag toga posječeni su pred svim Muzej sakralne umjetnosti u Prisiki, KUGA u Velikom Borištofu, šopronske znamenitosti, a Hrvati su s velikim zadovoljstvom pratili i rodjendansku priredbu Croatice u Sambotelu. Randevu manjinskih zastupnikov se nastavlja početkom majuša u Bjelovaru, kade će pravoda zanimljivo biti upoznati svakidašnji žitak, radost i tugu nacionalnih manjin kih na području Bjelovarsko-bilogorske županije ima ukupno dvajset.

-Timea Horvat-

Pisma čitatelja

Razmislite malo, Hrvati!

Ono što se desilo 20. ožujka u Mišljenu, moguće je i za one nevjerojatno koji su svojom odlukom sve izazvali: jedna oduševljena ekipa, od devet mladih ljudi, nije mogla stupiti na nogometno igralište, na nogometnom skupu što je organizirao – već treću godinu – Odbor za mladinu i šport.

Kada je majka, koja sada ovo pismo piše, dobila prvi telefonski poziv 20. ožujka popodne, ni sama nije mogla pretpostaviti da će se to dogoditi, o čemu su mladi uzbuđeno informirali telefonom roditelje. Još i sama nije vjerovala da će odrasli odlučiti da ovi mladi nemaju pravo sudjelovati na nogometnom skupu. A ipak se to dogodilo. Platili su im hranu, smještaj i putovanje. Samo nogomet igrati nisu im dopustili. Mogli su pogledati sve utakmice (da su imali volje), mogli bi i navijati. Samo na nogometno igralište nisu imali pravo koraknuti.

Majku koja piše ovaj članak ne zanima istina. Nju ne zanima ni to zašto nisu obavijestili ekipu da se bez veze vozi i troši na to novac i svoje vrijeme, a da nakraju ovu momčad dozvolava neće uloviti pri igri. Ni to ne zanima ovu majku zašto je bilo važno izjaviti prethodnu večer predsjednici Hrvatske samouprave u Željeznoj županiji da umjesto njih nitko nema pravo sudjelovati na nogometnom skupu. Nisu to važne stvari. Važno je to da odrasli nisu mogli doći do sporazuma u interesu naše mladine.

A to što se kasnije ispostavilo da je športska dvorana bila slobodna samo do 16 sati popodne – i nije bilo šanse da od šest ekipa igra više – a koljnofska bi bila sedma, to je samo dodatak svemu tome.

A to da i ne spomenem kako su svi znali da u prethodnim godinama ni u registriranju ekipa ni u održavanju rokova nije bilo sve korektno. Zanimljivo je da ovi detalji dosada nisu bili važni za organizaciju. Dvadesetoga ožujka ste Vi, gospodine, na skupštini nešto jako pogriješili. Nekako ste izgubili međusobne veze.

Već svi znamo da bi bilo moguće donijeti jednostavnu odluku: Koljnofci bi mogli predstavljati Željeznu županiju ako su već Jursko-mošonsko-šopronsku županiju predstavljali undanski nogometaši, isto tako kao i u prethodnoj godini. Svi smo mi Hrvati, gradišćanski Hrvati, ali ove godine izgleda nikom nije bilo važno što je devet mladih nogometaša ostalo izvan nogometnog igrališta.

Na otvaranju cijele priredbe u pozdravnim je riječima Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, rekao: „Ovdje je važnije da se družimo, a ne samo da igramo.” Predsjedniče, Vi ste u zabludi! Dulja je cesta od riječi do čistih srca nego od Koljnofa do Mišljena.

Razmislite malo, Hrvati, razmislite!

Agica Fabijanković-Sárközi

Klasje naših ravni 1–2, 2010

Novi svezak časopisa *Klasje naših ravni*, broj 1–2, 2010 donosi radove s Okrugloga stola na temu: **Kolebanja identiteta među Hrvatima u Vojvodini, održanog u Subotici, 28–29. siječnja 2010. što ga je priredio Ogranak Matice hrvatske u Subotici.**

S toga skupa objavljeni su radovi – *Jasminke Dulić* i *Zlatka Šrama*: Nacionalni identitet i politički profil bunjevačkih Hrvata, *Stipana Stantića*: Neka otvorena pitanja nacionalnog identiteta iz perspektive obrazovanja, *Đure Vidmarovića*: Etnički i subetnički identitet u svjetlu izdvajanja dijela Bunjevaca koji žive u Srbiji iz hrvatskoga etničkog korpusa, *Sanje Vulić*: Uloga svjetovnih i crkvenih ustanova u očuvanju nacionalnog identiteta Hrvata u Bačkoj, *Marka Samardžije*: O identitetu hrvatskoga jezika i identitetu po hrvatskom jeziku, *Andrije Kopilovića*: Što je hrvatski identitet u europskom identitetu, *Stjepana Sučića*: Prilog raspravi nacionalnom i kulturnom identitetu bunjevačkih Hrvata i *Milovana Mikovića*: Kultura i identitet vojvođanskih Hrvata.

Osim ovoga tematskog dijela, u novome *Klasju naših ravni* objavljene su pripovijetke

Franje Petrinovića: U potrazi za izgubljenim partnerom i *Milivoja Prčića*: Živi, a izgubljeni u narodnoj vojsci 1967–1968. Nadalje dramski tekst *Stjepana Bartoša*: Game-over.

Potom prikazi *Tomislava Marjana Bilosnića*: Tragalac za dobrom u neprestanom susretu sa zlom, *Stijepa Mijovića Kočana*: Induktivna analiza pjesme *Čizme, smrt* Petka Vojnića Purčara, u povodu 70. godine života, i *Zvonka Sarića*: O tri suvremena hrvatska djela (Milovan Miković: Ispitivanje izdaje, Mirko Kopunović: Pod slapovima sna, Tomislav Žigmanov: Prid svitom – saga o svitu koji nestaje). U rubrici baština tiskani su tekstovi: *Đure Frankovića*: Po Božiću – ime Isusovo (2. siječnja) u mađarskih Hrvata, *Antonija Čota Rekettye*: Lemeš u osimu plemenitog drača i *Milovana Mikovića*: Navodi o kazalištu od 1747.

-hg-

U spomen

Mons. Jenő Bela Anišić (1915–2010)

Nakon duge bolesti, 18. ožujka u 95. godini života i 68. godini svećeničkoga zvanja, u kalačkoj bolnici preminuo je mons. Jenő Bela Anišić, apostolski protonotar (prvi bilježnik), kanonik čitanja, opat Svetog Augustina u Kalači, umirovljeni ravnatelj Caritasa, nestor nadbiskupije. Pošto je u petak, 26. ožujka, u kalačkoj katedrali koncelebrirana misa zadušnica, tijelo mu je položeno u svećeničku grobnicu na mjesnom groblju.

Pokojni mons. Anišić rođen je 6. srpnja 1915. u Bajmoku (danas u Vojvodini). Kao i većina njegovih vršnjaka svećenika, diplomirao je na zagrebačkoj teologiji. Za svećenika je posvećen 14. lipnja 1942. u Kalači. Dušobrižničku je službu započeo kao kapelan Župe Svetog Ivana u Tompi, a zatim od 1943. u Aljmašu gdje je bio i vjeroučiteljem. Od 1945. kao kapelan, a poslije kao pomoćni župnik služio je u Dušnoku. Još iste godine imenovan je za kapelana u Kačmaru. Kao kapelan od 1950. službovao je u Baškutu, a od 1952. u Župi Svetog Imrea u Kalači. Tadašnja ga je vlast od 1953. do 1954. internirala u Lakitelek. Svoju službu 1954. nastavio je u Hajósu, a zatim u središnjoj župi u Kecelu. Godine 1956. odlazi u inozemstvo. Spiritualnu službu obavlja u Bregenzu, ujedno je voditelj mađarske misije u Voralbergu. Od 1957. ravnatelj je međunarodnog Caritasa u švicarskom Wildhausu. Od 1959. do 61. voditelj je mađarske misije u Italiji. Godine 1969. dobitnik je naslova papinskog kapelana, 1985. papinskog premeta, a 1989. papinskog protonotara. Kao priznaje za svoj život i službu, 1992. godine dobiva priznanje starijega majstorskog kanonika Kaptola Kalačke katedrale. Na svom putu napredovanja 1993. postaje bodroškim glavnim dekanom, od 1997. bačkim prepoštom, te obnaša više viših kanoničkih činova. Umirovljen je 1995. godine kada se vratio u Kalaču, gdje je živio do smrti. Za svog života bio je dobročiniteljem mnogih.

PEČUH – U Galeriji Csopor(t) Horda 18. ožujka otvorena je izložba slikarice Meje Mujičić i dizajnerice Maje Mujičić. Izložbu je otvorio redatelj László Bagossy. Mlade hrvatske umjetnice predstavile su se projektom dekodiranja vlastitih vizualnih istraživanja kombinirajući potpuno različite vizualne jezike u zanimljiv i provokativan umjetnički „mix” (video, instalacija, crtež).

PEČUH – I ove se godine ponovno priređuje natjecanje srednjoškolskih učeničkih domova pod naslovom Tko što zna? To regionalno natjecanje odnosno njegova završnica priređuje se u Pečuhu u Učeničkom domu «Hajnóczy» 9. travnja, s početkom u 10 sati. Natjecanju sudjeluju i učenici Učeničkog doma Miroslava Krležu za svojom izvedbom.

KOLJNOF – Tamburaški sastav Štrabanci srdačno Vas očekuje na tamburaški večer u koljnofskom Restoranu Levanda 9. aprila, u petak, od 20 uri. Ulaznica je pet eurov po osobi.

PETROVO SELO – Rozalija Nemet, teta Lola, svoj stoti rođendan će svečevati 10. aprila, u subotu, u svojem rodnom selu, dokle su joj peštanski Hrvati pred kratkim čestitali prilikom gostovanja petrovskog Igrokazačkog društva u Jókaijevom klubu. Slavljenu u mjesnoj čuvarnici čekaju ove subote rođjaci, poznanici, jačkari i tamburaši da joj se polipša dan toga zvanarednoga jubileja.

MOHAČ – Hrvatska samouprava toga grada održala je svoju redovitu sjednicu 22. veljače na kojoj je prihvatila plan rada i djelovanja u 2010. godini, kazala je za Hrvatski glasnik njezina predsjednica Marija Barac. Uz državnu potporu za djelovanje, iz gradskoga proračuna Hrvatska samouprava dobila je 811 000 tisuća forinti potpore. Ovih se dana pišu natječaji i ispunjavaju obrasci, a nadaju se i znatnoj potpori temeljem bodovanja i dodjele sredstava takozvane dodatne potpore, na što su se manjinske samouprave kod Ureda premijera trebale natjecati potkraj prošle godine. Samoupravno tijelo u svoj program uvrstilo je niz manifestacija i projekata koje će potpomagati i organizirati samostalno ili u suorganizaciji: ophod bušara u Mohaču, Antunovo, pretplatu na Hrvatski glasnik, spomen na poznate Šokce uz Dan mrtvih, pomaganje Zaklade za šokačku mladež, hodočašće u neko od hrvatskih hodočastišta, posjet pečuškom Hrvatskom kazalištu i posjet Hrvatskome narodnom kazalištu u Osijeku, potpora međunarodnom susretu tamburaša, književne tribine, projekt Pranje na Dunavu.

PEČUH – Od 6. do 10. travnja učenici 12. razreda pečuške Hrvatske gimnazije su na svome maturalnom izletu. Kao i svake godine, cilj je putovanja Hrvatska. Učenici će posjetiti Rijeku, Istru, Pulu i Rovinj.

Imenovan novi predsjednik

U vijećnici Međimurske županije u Čakovcu 11. ožujka 2010. zasjedao je Mješoviti odbor Međimurske županije za suradnju s pomurskim Hrvatima, gdje je imenovan novi predsjednik Mario Moharić, načelnik naselja Goričana.

Mješoviti je odbor utemeljen 1994. g. poradi održavanja i produblivanja kontakata preko granice, proširivanja veza na gospodarskom, obrazovnom, kulturnom, turističkom, športskom i ostalim poljima, s posebnim naglaskom na očuvanju samobitnosti pripadnika hrvatske narodnosti odnosno briga za očuvanje nacionalne svijesti Hrvata onkraj granice. Odborom predsjedava jedan od načelnika međimurskih općina, s četverogodišnjim mandatom. Dosada su to bili Zoran Radmanić, načelnik sela Kotoribe, Josip Grivec, načelnik Donjeg Vidovca i Marijan Varga, načelnik Donje Dubrave. Od ove godine dužnosti predsjednika preuzeo je Mario Moharić, predsjednik naselja Goričana.

Pozdravne je riječi uputio Matija Posavec, zamjenik župana Međimurske županije, odgovoran za održavanje kontakata.

Marijan Varga, bivši predsjednik, sažeo je četverogodišnji rad, prilikom kojega se proširila suradnja i na pomurske Hrvate iz Slovenije, pisani su zajednički europski projekti i ostvareno je mnogo zajedničkih programa. Odbor je zasjedao i u Mađarskoj i Sloveniji, upoznao je razna područja pokraj granice, u svezi s izgradnjom mosta na rijeci Muri više puta se zalagao kod nadležnih organa, a i drugdje gdje su se približila razmišljanja ljudi na tromeđi. Novi predsjednik Mario Moharić pozdravio je članove Odbora i naglasio da organizacija treba djelovati dalje kao što je to dosada činila, te da bi trebalo pronalaziti još više načina suradnje.

Županija je dosada za djelovanje Odbora godišnje izdvojila deset tisuća kuna. G. Moharić je predložio da hrvatske općine koje su učlanjene u Odbor, plaćaju godišnji udio od tisuću kuna, a gradovi dvije tisuće kuna, što su nazočni načelnici prihvatili. Zamolio je članove da u roku dva tjedna svako dostavi godišnji program naselja, kako bi se što prije izdao u Biltenu u kojem je uvršten kalendar događanja. Novi je predsjednik predložio da na jedan sastanak Mješovitog odbora trebalo bi pozvati predsjednika hrvatske i mađarske

*Mario Moharić,
novi predsjednik*

vlade kako bi se koraknulo naprijed glede mosta na Muri kod Kotoribe i Keresura. Pomurski su predstavnici predložili da neka to bude na Državnom danu Hrvata, koji će ove godine biti održan u Pomurju, naime na tome su uvijek nazočni i predsjednici.

Predstavnici iz Slovenije s radošću su izvijestili nazočne o otvaranju Hrvatskog doma u Lendavi u čijem je

ostvarenju mnogo pomogla i Međimurska županija. Svečana predaja doma bit će priređena 16. travnja, a isti dan u Lendavi će nastupiti i glasoviti Folklorni ansambl «Lado». Đanino Kutnjak, predsjednik Hrvatskoga kulturnog društva Pomurje, spomenuo je i to da prvi put prilikom posjeta predsjednika hrvatske vlade Sloveniji, pozvani su i predstavnici hrvatskih udruga i nada se da će prigodom toga moći raspravljati i o tome da se Hrvati u Sloveniji priznaju kao nacionalna manjina.

Ladislav Gujaš, predsjednik regionalne organizacije Društva Horvata kre Mure, odnosno koordinator regije, predstavio se članovima Odbora i zamolio je da ubuduće može pribivati na sjednicama Odbora, naime kao koordinator jedan od zadataka mu je i kontaktiranje preko granice. Ujedno je zamolio pomoć u organiziranju regionalnog bala u Pomurju s hrvatskim zabavnim sastavom.

Novi predsjednik Mario Moharić već je osam godina član Odbora. Izabran je za načelnika naselja Goričana već treći mandat, po struci je doktor veterinarske medicine, a radi kao gospodarski nadzornik u Varaždinu. Prema njegovu mišljenju Odbor je pomogao da naselja pokraj granice više saobraćaju, da saznaju više jedni o drugima, pomažu jedan drugog u idejama i nada se da će nadalje tako biti.

Beta